

عنوان مقاله:

نسبت دین و دین داری در پژوهش های جامعه شناختی

محل انتشار:

دوفصلنامه اسلام و علوم اجتماعی، دوره 7، شماره 13 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

سید مهدی اعتمادی فرد - عضو هییت علمی گروه جامعه شناسی، دانشگاه تهران

سید محمود نجاتی حسینی - استادیار جامعه شناسی، مدیر بخش جامعه شناسی دین در موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

سرآغاز پژوهش جامعه شناختی در باب وضعیت عینی دین داری و تحولات آن از ابتدای شکل گیری چنین پژوهش هایی محل نزاع و بحث بوده است. آیا می توان مبتنی بر تعریفی پیشینی، ابعاد واقعی دین داری را مورد مطالعه جامعه شناختی قرار داد امکان و استحاله چنین تعریفی در ابتدای پژوهش به دلیل ضرورت ابتناء آن به شواهد عینی از یک سو و ممکن نبودن صورت بندی مسیله بدون تعریف اولی از دین، از جمله مناقشات دایمی در جامعه شناسی است. در پژوهش حاضر ضمن مرور ادبیات جامعه شناسی در این زمینه، معضلات مربوط به نسبت میان دین و دین داری بررسی شده است. به نظر می رسد، اتخاذ رویکردی تجربی در بدو بررسی سوبه های عینی و واقعی دین، بدون توجه به اقتضایات درونی دین، اعتبار کاملی ندارد. به همین منظور، در این مقاله تلاش شده تا ابعاد دین داری (باورهای بنیادین، مناسک و اخلاقیات) متناسب با جایگاه آنها در منظومه دین اسلام ارزیابی شود و به لوازم روش شناسانه آنها در سنجش ابعاد دین داری توجه شود. ابعاد پیش گفته نسبت مشترک با دیگر ادیان توحیدی دارند که موجب کارآمدی حداقلی الگوهای سنجش دین داری شده که این ابعاد، در آنها لحاظ شده است. در میان الگوی سنجش دین داری آنچه بیش از سایر ابعاد مشکل ساز و دشواری آفرین است، بعد اخلاقیات است که مراد از آن خلقیات و منش های اجتماعی فراگیری است که به تدریج به نوعی عادات جمعی بدل می شود. برخلاف الگوهای هستی شناسانه، شاخص های دین داری در پژوهش های جامعه شناختی متدرج اند و محقق برای بررسی تجربی آنها نیازمند روش های تلفیقی است.

کلمات کلیدی:

اخلاقیات، باورهای بنیادین، تعریف دین، روش شناسی، شاخص های دین داری، مناسک

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/856576>

